

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی		ساعت شروع: ۸ صبح		مدت امتحان: ۸۰ دقیقه	
نام و نام خانوادگی:		سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۸ / ۳ / ۱۳۹۵		تعداد صفحه: ۴	
دانش آموزان روزانه، بزرگسالان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۵		مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir					
ردیف	سؤالات						
۱	در کدام یک از گزینه‌های زیر، هردو واژه با هم هم وزن هستند؟ الف) دل - عشق ب) گلشن - نرگس پ) جاوید - سیرت ت) سخاوت - خصال						
۲	در قالب شعری غزل و قصیده بیت اول را ..... می‌نامند.						
۳	منوچهری دامغانی بنیان گذار قالب شعری ..... است.						
۴	عبارت « شعری است با مصراع‌های کوتاه و بلند که در آن قافیه الزامی نیست. » به کدام گزینه اشاره می‌کند؟ الف) مستزاد ب) قطعه پ) نیمایی ت) چهارپاره						
۵	در مصرع اول بیت زیر طرفین تشبیه را مشخص کنید. « تو همچون گل ز خندیدن لب با هم نمی‌آید روا داری که من بلبل، چو بو تیمار بنشینم »						
۶	در بیت زیر یک تشبیه بلیغ بیابید و نوع آن را بنویسید. « ز کوی یار می‌آید نسیم باد نوری از این باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی »						
۷	با توجه به بیت « بخت آن نکند با من، کان شاخ صنوبر را بنشینم و بنشانم، گل بر سرش افشانم: » الف) استعاره را بیابید. ب) نوع آن را مشخص کنید. پ) مفهوم آن را بنویسید.						
۸	کدام یک از استعاره‌های به کار رفته در نمونه‌های زیر « مصرّحه » و کدام یک « مکنّیه » است؟ الف) ای بخارا شاد باش و دیر زی میر زی تو شادمان آید همی ب) باغ مرا چه حاجت سرو و صنوبر است شمشاد خانه پرور من از که کمتر است						
۹	در بیت « تو را ز کنگره عرش می‌زنند صغیر ندانمت که در این دامگه چه افتاده‌ست » استعاره مکنّیه را بیابید و مشبّه به آن را بنویسید.						
۱۰	در بیت زیر کدام واژه در معنی غیر حقیقی به کار رفته است؟ « هرگز حضور حاضر غایب شنیده‌ای من در میان جمع و دلم جای دیگر است »						
	« ادامه سؤالات در صفحه دوم »						

باسمه تعالی

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی		ساعت شروع: ۸ صبح		مدت امتحان: ۸۰ دقیقه	
نام و نام خانوادگی:				سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۸ / ۳ / ۱۳۹۵	
نام و نام خانوادگی:				سال سوم آموزش متوسطه		تعداد صفحه: ۴	
دانش آموزان روزانه، بزرگسالان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۵				مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir			
ردیف		سؤالات					
نمره							
۱۱	در بیت « اگر رفت و آثار خیرش نماند نشاید پس مرگش <u>الحمد خواند</u> : الف) واژه مشخص شده مجاز از چیست؟ ب) علاقه آن را بنویسید.	۰/۵					
۱۲	مفهوم کنایه قسمت مشخص شده در بیت زیر را بنویسید. « نرفتم به محرومی از هیچ کوی چرا از در حق <u>شوم زرد روی</u> »	۰/۵					
۱۳	در بیت « سرشار ز شیرینی شهد خوش خویش است این غنچه که لب را به شکر خند گشودست » تکرار صامت ..... بیش از صامت‌های دیگر، باعث ایجاد آرایه ..... شده است.	۰/۵					
۱۴	در هر یک از ابیات زیر کدام واژه آرایه تکرار را ایجاد کرده است؟ الف) چه خوش باشد دل امیدواری که امید دل و جانش تو باشی ب) در پناه لطف حق باید گریخت کاو هزاران لطف بر ارواح ریخت	۰/۵					
۱۵	در عبارت زیر سجع را بیابید و نوع آن را مشخص کنید. « گاه از دیدن خط مکتوب مُنتعِش و گاه از ندیدن روی مطلوب مُشتعل. »	۱					
۱۶	با توجه به ابیات زیر کدام بیت « تضمین المزدوج » و کدام بیت « قافیه میانی » دارد؟ الف) به گوش هوش نیوش از من و به عشرت کوش که این سخن، سحر از هاتمم به گوش آمد ب) باز آ و بر چشم نشین، ای دلستان نازنین کاشوب و فریاد از زمین بر آسمانم می‌رود	۰/۵					
۱۷	در کدام بیت آرایه موازنه و در کدام بیت آرایه ترصیع دیده می‌شود؟ دلیل خود را بیان کنید. الف) گر عزم جفا داری، سر در رهن اندازم ور راه وفا گیری جان در قدمت ریزم ب) برگ بی برگی بود ما را نوال مرگ بی مرگی بود ما را حلال	۱/۵					
۱۸	در هر یک از ابیات و عبارات زیر جناس‌ها را بیابید و نوع هر یک را مشخص کنید. الف) دانه پنهان کن، به کلی دام شو غنچه پنهان کن، گیاه بام شو ب) نهاد آن بن نیزه را بر زمین ز خاک سیه اندر آمد به زین پ) برادر که در بند خویش است نه برادر، نه خویش است. ت) ملک اینجا بایدت انداختن ملک اینجا بایدت درباختن	۲					
«ادامه سؤالات در صفحه سوم»							

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی		ساعت شروع: ۸ صبح		مدت امتحان: ۸۰ دقیقه	
نام و نام خانوادگی:				سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۸ / ۳ / ۱۳۹۵	
نام و نام خانوادگی:				سال سوم آموزش متوسطه		تعداد صفحه: ۴	
دانش آموزان روزانه، بزرگسالان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۵				مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir			
ردیف		سؤالات					
نمره							
۱۹	۱	با توجه به بیت زیر به سؤالات پاسخ دهید: « گل خندان که نخندد، چه کند؟ عَلَم از مُشک نبندد، چه کند؟ » الف) استفاده از واژگان هم ریشه را در بدیع چه می‌نامند؟ ب) کلمات هم ریشه در بیت بالا کدامند؟ پ) صامت‌های مشترک آن را بنویسید.					
۲۰	۰/۵	آرایه‌ی مراعات نظیر در کدام یک از واژه‌های بیت زیر به کار رفته است؟ « دردی است درد عشق که هیچش طیب نیست گر دردمند عشق بنالد، غریب نیست »					
۲۱	۱	در هر یک از نمونه‌های زیر تلمیح به کار رفته به چه دانسته تاریخی اشاره دارد؟ الف) این مه که چون منیژه لب چاه می‌نشست گریان به تازیانه افراسیاب رفت ب) یوسف صدیق ^(ع) در خشکسال مصر سیر نخوردی تا گرسنگان فراموش نکند.					
۲۲	۱	در نمونه‌های زیر آرایه‌ی تضمین را بیابید و مورد تضمین شده را تعیین کنید. الف) چشم حافظ زیر بام قصر آن حوری سرشت شیوه جنات تجری تحتها الانهار داشت ب) چه زخم چونای هر دم ز نوای شوق او دم که لسان غیب خوشتر بنوازد این نوارا همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی به پیام آشنایی بنوازد آشنا را					
۲۳	۱	در کدام یک از ابیات زیر آرایه‌ی « حس آمیزی » و در کدام یک آرایه‌ی « تناقض » به کار رفته است. بخش‌هایی که نشان دهنده این آرایه‌هاست مشخص کنید. الف) زان سوی بحر آتش گر خوانی‌ام به لطف رفتن به روی آتشم از آب خوش‌تر است ب) از این شعر تر شیرین ز شاهنشاه عجب دارم که سر تا پای حافظ را چرا در زر نمی‌گیرد					
۲۴	۰/۵	آرایه‌ی تضاد را در بیت زیر مشخص کنید. « گر چه سپید کرد همه خان و مان ما یا رب سیاه باد همه خان و مان برف »					
۲۵	۰/۷۵	در بیت « صائب، مدد خلق نمودیم به همت در ظاهر اگر مالک دینار نگشتیم » الف) در کدام واژه ایهام به کار رفته است؟ ب) معانی مختلف آن را بنویسید.					
«ادامه سؤالات در صفحه چهارم»							

سؤالات امتحان نهایی درس: آرایه‌های ادبی		رشته: ادبیات و علوم انسانی		ساعت شروع: ۸ صبح		مدت امتحان: ۸۰ دقیقه									
نام و نام خانوادگی:		سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان: ۱۸ / ۳ / ۱۳۹۵		تعداد صفحه: ۴									
دانش آموزان روزانه، بزرگسالان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۵		مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir													
ردیف		سؤالات													
نمره															
۲۶	<p>با توجه بیت «چنان سایه گسترد بر عالمی که زالی نیندیشد از رستمی»: الف) کدام واژه دارای دو معنی است؟ ب) این واژه در معنای دوم با کدام واژه تناسب دارد؟ پ) این کاربرد شاعرانه، سبب پیدایش کدام «آرایه معنوی» شده است؟</p>														
۲۷	<p>در هر یک از ابیات و عبارات گروه «الف» کدام آرایه ادبی گروه «ب» به کار رفته است؟ (توجه: در گروه «ب» یک مورد اضافی است.)</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 25%;">گروه «الف»</th> <th style="width: 75%;">گروه «ب»</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>۱) فلک در خاک می‌غلتید از شرم سرافرازی</td> <td>اگر می‌دید معراج ز پا افتادن ما را</td> </tr> <tr> <td>۲) گر برگ گل سرخ گنی پیرهنش را</td> <td>از نازکی آزار رساند بدنش را</td> </tr> <tr> <td>۳) نجوای نمناک علف‌ها را می‌شنوم.</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>							گروه «الف»	گروه «ب»	۱) فلک در خاک می‌غلتید از شرم سرافرازی	اگر می‌دید معراج ز پا افتادن ما را	۲) گر برگ گل سرخ گنی پیرهنش را	از نازکی آزار رساند بدنش را	۳) نجوای نمناک علف‌ها را می‌شنوم.	
گروه «الف»	گروه «ب»														
۱) فلک در خاک می‌غلتید از شرم سرافرازی	اگر می‌دید معراج ز پا افتادن ما را														
۲) گر برگ گل سرخ گنی پیرهنش را	از نازکی آزار رساند بدنش را														
۳) نجوای نمناک علف‌ها را می‌شنوم.															
۲۸	<p>در بیت «آن نه زلف است و بناگوش که روز است و شب است و آن نه بالای صنوبر که درخت رطب است»: الف) نوع لفّ و نشر را تعیین کنید. ب) «لفّ دوم» کدام واژه است؟ پ) «نشر اول» کدام واژه است؟</p>														
۲۹	<p>با توجه به بیت «باران همی بر جای عرق می‌چکد از ابر الف) شاعر دلیل بارش باران از ابر را، چه می‌داند؟ ب) این هنر شاعرانه سبب پیدایش کدام آرایه ادبی شده است؟</p>														
۳۰	<p>برای «سیه رویی صبح نخست» یک علت ادبی بنویسید.</p>														
۲۰	<p>«موفق باشید»</p>														

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس : آرایه‌های ادبی		رشته : ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع : ۸ صبح
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان : ۱۸ / ۳ / ۱۳۹۵	
دانش آموزان روزانه، بزرگسالان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۵		مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir	
ردیف	راهنمای تصحیح		
نمره			
۱	گزینه « ب » (گلشن - نرگس) (۰/۲۵) صفحه ۱۲.		
۲	مطلع (۰/۲۵) صفحه ۲۰.		
۳	مسمط (۰/۲۵) صفحه ۳۲.		
۴	گزینه « پ » (نیمایی) (۰/۲۵) صفحه ۴۶.		
۵	مشبه « تو » (۰/۲۵) ، مشبه به « گل » (۰/۲۵) صفحه ۵۵.		
۶	« چراغ دل » تشبیه بلیغ (۰/۲۵) نوع آن بلیغ اضافی (۰/۲۵) صفحه ۵۹.		
۷	الف) شاخ صنوبر (۰/۲۵) ب) مصرّحه (۰/۲۵) پ) معشوق / یار / محبوب (۰/۲۵) صفحه ۶۶.		
۸	الف) استعاره مکنیه (۰/۲۵) ب) استعاره مصرّحه (۰/۲۵) صفحات ۶۶ و ۷۳.		
۹	کنگره عرش (۰/۲۵) مشبه به آن کاخ / قصر است (۰/۲۵) صفحه ۶۸.		
۱۰	دل (۰/۲۵) صفحه ۷۸.		
۱۱	الف) مجاز از سوره فاتحه یا قرآن (۰/۲۵) ب) علاقه‌ی جزئیّه (۰/۲۵) صفحه ۸۲.		
۱۲	شرمنده شدن / خجالت زده شدن. (۰/۵) صفحه ۸۴.		
۱۳	صامت « ش » (۰/۲۵) واج آرایی (نغمه حروف) (۰/۲۵) صفحه ۹۴.		
۱۴	الف) دل (۰/۲۵) ب) لطف (۰/۲۵) صفحه ۹۸.		
۱۵	مکتوب و مطلوب (۰/۲۵) - سجع متوازی (۰/۲۵) منتعش و مشتعل (۰/۲۵) - سجع متوازن (۰/۲۵) صفحه ۱۰۳		
۱۶	الف) تضمین المزدوج (۰/۲۵) ب) قافیة میانی (۰/۲۵) صفحات ۹۹ و ۱۰۲		
۱۷	الف) موازنه (۰/۲۵) به دلیل تقابل سجع های متوازن و متوازی (۰/۵) ب) ترصیع (۰/۲۵) به دلیل تقابل سجع های متوازی (۰/۵) صفحه ۱۰۶.		
۱۸	الف) دام / بام (۰/۲۵) جناس ناقص اختلافی (۰/۲۵) صفحه ۱۱۵ ب) زمین / زین (۰/۲۵) جناس ناقص افزایشی (۰/۲۵) صفحه ۱۱۸ پ) خویش / خویش (۰/۲۵) جناس تام (۰/۲۵) صفحه ۱۱۱ ت) مُلک، مُلک (۰/۲۵) جناس ناقص حرکتی (۰/۲۵) صفحه ۱۱۳		
۱۹	الف) اشتقاق (۰/۲۵) ب) خندان، نخندد (۰/۵) پ) (خ، ن، د) (۰/۲۵) صفحه ۱۲۳		
«ادامه راهنمای تصحیح در صفحه دوم»			

راهنمای تصحیح سؤالات امتحان نهایی درس : آرایه‌های ادبی		رشته : ادبیات و علوم انسانی	ساعت شروع : ۸ صبح
سال سوم آموزش متوسطه		تاریخ امتحان : ۱۸ / ۳ / ۱۳۹۵	
دانش آموزان روزانه، بزرگسالان و داوطلبان آزاد سراسر کشور در خرداد ماه سال ۱۳۹۵		مرکز سنجش آموزش و پرورش http://aee.medu.ir	
ردیف	راهنمای تصحیح		
نمره			
۲۰	در واژه‌های (درد - دردمند - طبیب - بنالد) مراعات نظیر وجود دارد. (۰/۵) صفحه ۱۲۶		
۲۱	الف) اشاره به داستان عشق بیژن و منیژه (۰/۵) ب) اشاره به داستان حضرت یوسف و قحطی در مصر (۰/۵) صفحه ۱۳۰.		
۲۲	الف) «جَنَاتٌ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ» (۰/۲۵) تضمین به بخشی از آیه ۸ سورة البیتة (یا یکی از آیات قرآن) (۰/۲۵) ب) بیت دوم « همه شب در این امیدم که نسیم صبحگاهی به پیام آشنایی بنوازد آشنا را » (۰/۲۵) تضمینی است از شعر حافظ (۰/۲۵) صفحه ۱۳۴		
۲۳	الف) تناقض (۰/۲۵) - بحر آتش (۰/۲۵) ب) حس آمیزی (۰/۲۵) - شعر تر شیرین (۰/۲۵) صفحه ۱۴۲ و ۱۴۴		
۲۴	بین واژه‌های (سپید - سیاه) تضاد وجود دارد. (۰/۵) صفحه ۱۳۶		
۲۵	الف) واژه مالک دینار (۰/۲۵) ب) ۱) نام شخص (۰/۲۵) ۲) صاحب پول و ثروت (۰/۲۵) صفحه ۱۴۹		
۲۶	الف) زال (۰/۲۵) ب) با واژه رستم (۰/۲۵) پ) ایهام تناسب (۰/۲۵) صفحه ۱۵۱		
۲۷	الف) تناقض (۰/۲۵) ۲) اغراق (۰/۲۵) ۳) حس آمیزی (۰/۲۵) صفحات ۱۴۴ و ۱۴۵ و ۱۴۷		
۲۸	الف) لف و نشر نامرتب (۰/۲۵) ب) بناگوش (۰/۲۵) پ) روز (۰/۲۵) صفحه ۱۵۳		
۲۹	الف) شرمنده بودن یا حیا کردن از روی زیبای معشوق (۰/۲۵) ب) حسن تعلیل (۰/۲۵) صفحه ۱۶۳		
۳۰	صبح نخست سیه روی است چون به جهان دروغ می‌گوید. (یا هر دلیل ادبی مناسب دیگر). (۰/۵) صفحه ۱۶۲		
۲۰	« همکار محترم خدا قوت »		